

PHẦN I. ĐỌC HIỂU (3,0 điểm)

Đọc ngữ liệu sau và trả lời các câu hỏi bên dưới:

Những người dễ thoát khỏi những suy nghĩ tiêu cực cũng chính là những người biết chấp nhận cuộc sống của bản thân. Mỗi người chúng ta đều có những điểm mạnh, điểm yếu riêng, bởi vậy khi so sánh bản thân với người khác, chúng ta không chỉ thấy “khoảng cách” giữa mọi người mà còn thấy được “sự khác biệt” trong mỗi người.

Tự bản thân nghĩ như thế nào về mình được gọi là “tự đánh giá bản thân”. Khi một người đánh giá thấp bản thân, anh ta sẽ tự giày vò bản thân bởi cảm giác tự ti, chán ghét chính mình và chỉ nhìn mọi chuyện theo hướng tiêu cực. Cũng có nhiều trường hợp so sánh điểm mạnh của người khác với điểm yếu của bản thân, sau đó tự giam mình trong cảm giác tự ti, mặc cảm.

Ngược lại, nếu một người biết đánh giá bản thân phù hợp, dù gặp thất bại thì người đó vẫn tiếp tục hi vọng vào lần sau, tiếp thu lần thất bại này và học hỏi kinh nghiệm trong đó.

Tôi có một người quen. Anh là một người rất giỏi, học đại học Tokyo. Thời đại học, anh đi làm người mẫu. Nhìn bề ngoài, anh hoàn hảo đến mức mọi người phải ghen tị, nhưng thực ra anh ấy lại tự đánh giá thấp bản thân. Ngay từ nhỏ, anh ấy thường bị bố mẹ so sánh với người khác: “Con vẫn đang thua bạn đấy, cố gắng lên”. Anh ấy luôn nghĩ, dù ở đâu, lĩnh vực gì, bản thân cũng chỉ là kẻ nửa vời mà thôi: “Dù vào được đại học Tokyo thì vẫn có nhiều người giỏi hơn, trong giới người mẫu vẫn có rất nhiều người hơn mình”. [...]

Trong khi đó, anh Hirotada Ototake, tác giả của cuốn sách Không ai hoàn hảo, dù sinh ra với cơ thể không lành lặn, khuyết thiếu cả hai chân hai tay, nhưng anh vẫn hoạt động rất tích cực với vai trò nhà báo thể thao. Anh đã kết hôn và sống rất hạnh phúc. [...]

Chính vì vậy, việc tự đánh giá bản thân ở mức thích hợp là điều rất quan trọng”.

(Trích “Mình là cá, việc của mình là bơi”, Takeshi, Purukawa, NXB Thế giới)

Câu 1. Theo tác giả, việc tự đánh giá thấp bản thân sẽ gây ra hậu quả gì? (0,5 điểm)

Câu 2. Em hiểu thế nào về câu nói “khi so sánh bản thân với người khác, chúng ta không chỉ thấy “khoảng cách” giữa mọi người mà còn thấy được “sự khác biệt” trong mỗi người”? (1,0 điểm)

Câu 3. Theo em, thế nào là “biết đánh giá bản thân phù hợp”? (0,5 điểm)

Câu 4. Em có cho rằng việc chấp nhận những khuyết điểm của bản thân, coi nó là đặc trưng cho con người mình sẽ khiến chúng trở nên tự mãn hay không? Vì sao? (1,0 điểm)

PHẦN II. VIẾT (7.0 điểm)

Câu 1. Từ nội dung đoạn trích ở phần đọc – hiểu, anh/chị hãy viết một đoạn văn ngắn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của mình về ý kiến: “việc tự đánh giá bản thân ở mức thích hợp là điều rất quan trọng”. (2,0 điểm)

Câu 2. Có ý kiến cho rằng: “Thơ bắt rễ từ lòng người, nở hoa nơi từ ngữ”

Em hiểu ý kiến trên như thế nào? Em hãy làm rõ cách hiểu của mình qua bài thơ sau: (5,0 điểm)

**Bài học đầu cho con
(Đỗ Trung Quân)**

Quê hương là gì hở mẹ
Mà cô giáo dạy phải yêu
Quê hương là gì hở mẹ
Ai đi xa cũng nhớ nhiều

Quê hương là chùm khế ngọt
Cho con trèo hái mỗi ngày
Quê hương là đường đi học
Con về rợp bướm vàng bay

Quê hương là con diều biếc
Tuổi thơ con thả trên đồng
Quê hương là con đò nhỏ
Êm đềm khua nước ven sông

Quê hương là cầu tre nhỏ
Mẹ về nón lá nghiêng che
Là hương hoa đồng cỏ nội
Bay trong giấc ngủ đêm hè

Quê hương là vòng tay ấm
Con nằm ngủ giữa mưa đêm
Quê hương là đêm trăng tỏ
Hoa cau rụng trắng ngoài thềm

Quê hương là vàng hoa bí
Là hồng tím giậu mồng tơi
Là đỏ đôi bờ dâm bụt
Màu hoa sen trắng tinh khôi

Quê hương mỗi người chỉ một
Như là chỉ một mẹ thôi
Quê hương nếu ai không nhớ...
Sẽ không lớn nổi thành người

Bài thơ lúc đầu được làm đề tặng bé Quỳnh Anh (con của nhà văn Nguyễn Nhật Ánh, khi đó mới một tuổi), đăng lần đầu năm 1986 ở báo *Khăn quàng đỏ*. Khi đăng bài này thì người biên tập (Việt Nga, con của nhà thơ Lê Giang) có bỏ một vài đoạn và thêm một câu “Sẽ không lớn nổi thành người” ở cuối cùng.

Trong tập thơ *Cỏ hoa cần gấp* (1991), tác giả đã đăng lại nguyên bản như bản đăng ở đây. Tuy nhiên, bài hát *Quê hương* của nhạc sĩ Giáp Văn Thạch đã được phổ nhạc theo bài đăng năm 1986.

----- **Hết** -----

HƯỚNG DẪN CHẤM
BÀI THI HỌC SINH GIỎI
Môn: Ngữ văn 9
NĂM HỌC: 2024 – 2025

Phần	Nội dung	Điểm
I. Đọc hiểu		3.0
Câu 1	- Hậu quả việc tự đánh giá thấp bản thân: bị giày vò bởi cảm giác tự ti, chán ghét chính mình và chỉ nhìn mọi chuyện theo hướng tiêu cực.	0,5
Câu 2	Có thể hiểu: - Khi so sánh bản thân với người khác chúng ta thấy “khoảng cách” giữa mình và mọi người, có thể cao hơn, hoặc thấp hơn về thành tựu đạt được trong cuộc sống. - Không chỉ vậy, ta còn thấy sự khác biệt giữa mình với mọi người về những ưu thế, nhược điểm của riêng mỗi người, về tài năng của từng cá nhân. => So sánh bản thân với người khác là cách thức giúp ta nhận thấy rõ bản thân, để từ đó có những phương hướng phấn đấu.	0,25 0,25 0,5
Câu 3	- Đánh giá bản thân phù hợp là khi nhìn nhận đúng bản thân về những ưu điểm và nhược điểm của chính. - Đánh giá chính xác, khách quan, để từ những đánh giá đó có những phương hướng phù hợp để phát huy lợi thế, giảm thiểu hoặc loại bỏ khuyết điểm.	0,25 0,25
Câu 4	- Khi chấp nhận khuyết điểm của bản thân, coi đó là đặc trưng cho con người mình sẽ khiến chúng trở nên tự mãn. - Vì: Với khuyết điểm của bản thân, khi coi nó là đặc trưng khiến chúng ta không có ý thức đó là điểm yếu cần phải thay đổi, mà coi đó là một điểm khu biệt, điểm nhấn, từ đó thói thỏa mãn sẽ hình thành.	0,5 0,5
II. Viết		7.0
Câu 1	a. <i>Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận</i> : Phần mở đầu, nội dung, kết thúc, viết hoa lùi đầu dòng, đúng chính tả, ngữ pháp. Đảm bảo dung lượng, khoảng 200 chữ.	2.0 0,25
	b. <i>Nội dung</i> * Giới thiệu vấn đề: Việc tự đánh giá bản thân ở mức thích hợp là điều rất quan trọng * Giải thích - Tự đánh giá bản thân: là khả năng nhận thức được điểm mạnh,	0.25 0.25

	điểm yếu của bản thân. Nhận thức rõ mình muốn gì, cần gì và phương hướng hành động để thực hiện những mục tiêu đó. => Việc đánh giá đúng bản thân là điều vô cùng quan trọng * Bàn luận: - Đánh giá bản thân ở mức thích hợp sẽ giúp chúng ta biết phát huy những lợi thế, hạn chế hoặc loại bỏ những khuyết điểm để từ đó vươn đến thành công. - Đánh giá đúng bản thân cũng khiến cho chúng ta có niềm tin, hi vọng vào cuộc sống. Gặp thất bại cũng không nản lòng, bỏ cuộc mà tiếp tục phấn đấu tiến về phía trước. - Đánh giá đúng bản thân cũng khiến cho cuộc sống của bạn trở nên tốt đẹp hơn, ý nghĩa hơn, hài lòng với những gì mình có và không ngừng phấn đấu. - Đánh giá đúng bản thân không có nghĩa là tự mãn, thỏa mãn với những gì mình có, đề cao những khuyết điểm. Làm như vậy chỉ khiến ta nhanh chóng đi đến thất bại. => Đánh giá đúng bản thân, đánh giá một cách thích hợp là điều vô cùng quan trọng trong cuộc sống mỗi con người. - Liên hệ bản thân.	1.0 0.25
Câu 2	a. Hình thức: Đảm bảo cấu trúc bài văn nghị luận văn học: đủ ba phần mở bài, thân bài, kết bài. Diễn đạt mạch lạc, giàu cảm xúc, không mắc các lỗi chính tả, ngữ pháp b. Nội dung: 1. Mở bài: - Giới thiệu về thơ ca, vai trò tình cảm trong thơ ca - Trích dẫn ý kiến.	5.0 0,5
	2. Thân bài: a. Giải thích: - Thơ ca: Trước hết là một loại hình văn học, sau có thể hiểu là chỉ văn học nghệ thuật nói chung. - Thơ ca bắt rễ từ lòng người: Thơ ca là tiếng nói chân thực của tình cảm. Nó được khơi nguồn, bắt rễ từ tưởng, tình cảm, cảm xúc của người nghệ sĩ. + Bắt rễ từ lòng người: Vẻ thứ nhất của nhận định khẳng định đề cập đến khơi nguồn của thơ, vai trò của yếu tố tình cảm, xúc cảm trong sáng tác thơ, đến nội dung tác phẩm văn học. + Nở hoa nơi từ ngữ: Từ ngữ hiểu rộng là ngôn từ nghệ thuật, là giá trị nghệ thuật, là vẻ đẹp ngôn ngữ của tác phẩm văn học. => Như vậy nhận định của đề bài là bàn về mối quan hệ giữa nội dung và hình thức của tác phẩm nghệ thuật; về đặc trưng của văn học, đặc trưng của thơ; đề cao vai trò của yếu tố tình cảm, cảm xúc.	0,5

	Tình cảm ấy phải được diễn tả bằng ngôn từ đẹp đẽ, giàu tính thẩm mỹ. b. Bình luận: - Vì sao lại nói: “Thơ ca bắt rễ từ lòng người, nở hoa nơi từ ngữ”? + Xuất phát từ đặc trưng của văn học: Nghệ thuật là lĩnh vực sáng tạo để phản ánh hiện thực, trong đó phản ánh tâm tư, tình cảm của con người. Văn học không phản ánh hiện thực một cách lạnh lùng mà bao giờ cũng gửi gắm tình cảm, ước mơ, khát vọng ... của nhà văn. Điều đó tạo nên quy luật tình cảm trong phản ánh nghệ thuật. + Trong thơ ca, đặc biệt là thơ ca trữ tình, tiếng nói tình cảm bao giờ cũng được bộc lộ trực tiếp - Tiếng nói của tình cảm, tâm tư con người được gửi gắm trong tác phẩm nghệ thuật như thế nào? + Là lời bộc bạch tâm tư, tình cảm + Là lời nhắn gửi, sự cảm thông + Là tiếng lòng đi tìm những tâm hồn đồng điệu - Nở hoa nơi từ ngữ bởi: Vẻ đẹp của tình cảm, cảm xúc trong thơ ca phải được biểu hiện bằng những hình thức nghệ thuật độc đáo: sử dụng ngôn từ, biện pháp tu từ, nhịp điệu, giọng điệu - Nếu thơ chỉ bắt rễ từ lòng người, chỉ có cảm xúc, tình cảm mãnh liệt mà không nở hoa nơi từ ngữ, không được thể hiện bằng những đặc sắc ngôn từ thì thiếu hấp dẫn và mất đi vẻ đẹp, sự lôi cuốn. “Thơ hay phải hay cả hồn lẫn xác, hay cả bài” (Xuân Diệu) - Nếu chỉ trau chuốt, gò câu đẽo chữ mà xem nhẹ tình cảm, cảm xúc thì tác phẩm sẽ trở nên khô khan. “Không nên nệ lời mà hại ý” là như vậy. c. Chứng minh bằng tác phẩm “Bài học đầu cho con” của Đỗ Trung Quân - Giới thiệu đôi nét về tác giả, tác phẩm * Luận điểm 1. “Thơ bắt rễ từ tiếng lòng”. Tiếng lòng của nhà thơ Đỗ Trung Quân trong bài thơ “Bài học đầu cho con” là tiếng nói yêu quê hương đất nước tha thiết. - Quê hương là nỗi nhớ mong, là những điều giản dị mà ai đi xa cũng nhớ nhiều. - Quê hương nơi ta đã đi qua thời thơ ấu với chùm khế ngọt, với con đường đến trường rợp bướm vàng bay. - Quê hương bình dị như con diều biếc, những cánh đồng bát ngát hương lúa, là con đò nhỏ khua nước bên dòng sông - Quê hương là cầu tre nhỏ là người mẹ, là hương hoa đồng cỏ nội... - Quê hương của Đỗ Trung Quân cũng đẹp tựa như thế với hoa bí vàng, giậu mồng tơi, là những cánh hoa râm bụt, là đóa sen trắng tinh khiết.... là tất cả những gì thân thương, trù mên khiến ai đi xa cũng nhớ về.	0,5 0,25 1,0
--	--	-----------------------------------

	- Quê hương ấm áp, ngọt ngào như dòng sữa mẹ, nuôi lớn ta từng ngày, từng ngày. Từ “chỉ một” như muốn nhắc nhở chúng ta, quê hương là duy nhất, nếu ai không nhớ quê hương, nhớ về cội nguồn, gốc rễ, thì hẳn “sẽ không lớn nổi thành người” - không bao giờ trưởng thành được. Qua bài thơ nhà thơ muốn nhắc nhở tầm quan trọng của quê hương đối với con người, quê hương là nguồn gốc, là hành trang để con người trưởng thành. - Quê hương trong thơ của Đỗ Trung Quân không chỉ đơn thuần là những hình ảnh của một vùng quê sông nước, mà còn chất chứa tâm hồn dân tộc. Bài thơ giàu nhạc điệu và cảm xúc nên đã được nhạc sĩ Giáp Văn Thạch phổ nhạc thành bài hát quen thuộc “Quê hương”. * Luận điểm 2. “<i>Thơ ca nở hoa nơi từ ngữ.</i>” Từ ngữ nở hoa trong bài thơ “<i>Bài học đầu cho con</i>” của Đỗ Trung Quân được thể hiện qua hình thức nghệ thuật đặc sắc. - Thể thơ sáu chữ - Vần nhịp - Biện pháp tu từ: điệp cấu trúc, liệt kê, so sánh... - Hình ảnh thơ sống động, gần gũi - Âm điệu bài thơ du dương, dịu nhẹ, lan trải * Đánh giá - Ý kiến của Viên Mai là hoàn toàn đúng đắn. Bởi lẽ, tình cảm trong thơ xuất phát từ cái nhìn cô đọng sâu lắng, là kết tinh chuỗi rung động của thi nhân về cuộc đời và là bản hòa ca vượt qua không gian, thời gian đi vào lòng độc giả. Tình cảm và lý trí hoà quện trong nhau, là nòng cốt khiến thơ hoàn thiện hơn về nghệ thuật, chân thành về tình cảm, trong sáng về ngôn từ và hình ảnh. Bài thơ “<i>Bài học đầu cho con</i>” là “<i>tiếng nói hồn nhiên nhất của tâm hồn</i>” nhà thơ Đỗ Trung Quân về quê hương.	0,75
	3. Kết bài: - Khẳng định lại ý kiến - Liên hệ mở rộng	0,5
	c. Sáng tạo: Bố cục rõ ràng, diễn đạt mạch lạc, sinh động, giàu hình ảnh, cảm xúc, lời văn trau chuốt, sáng tạo.	0.5

----- Hết -----